

II Krakowska Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Ubezpieczenia w państwach europejskich. Zagadnienia ekonomiczno-prawne” (28–30 listopada 2013 r.)*

I. Informacja o konferencji

W dniach 28–29 listopada 2013 roku w krakowskim hotelu Chopin odbyła się II Krakowska Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. „Ubezpieczenia w państwach europejskich – Zagadnienia ekonomiczno-prawne” zorganizowana przez Katedrę Prawa, kierowaną przez prof. dr. hab. Bogusławę Gnełę i Katedrę Zarządzania Ryzykiem i Ubezpieczeń Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, kierowaną przez prof. dr. hab. Wandę Sułkowską.

Patronat honorowy nad konferencją objęli: JM Rektor Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, prof. UEK dr. hab. Andrzej Chochół, Dziekan Wydziału Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, prof. dr. hab. Bogumiła Szopa, Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny oraz Komisja Nadzoru Finansowego.

Patronat medialny nad konferencją sprawowały „Rozprawy ubezpieczeniowe”, „Dziennik Ubezpieczeniowy”, „Miesięcznik Ubezpieczeniowy”, Wydawnictwo Difin S.A. oraz „Страховая газета”.

Było to już kolejne międzynarodowe spotkanie w Krakowie ponad stu uczestników: głównie ekonomistów i prawników, którzy na obradach plenarnych, a także w dyskusjach panelowych, posterowych oraz kularowych omawiali wyniki badań nad współczesnymi prawnymi i ekonomicznymi aspektami ewolucji i rozwoju rynku ubezpieczeń w państwach europejskich.

Uczestnicy konferencji reprezentowali wszystkie główne krajowe ośrodki naukowe; brali w niej udział również przedstawiciele zagranicznych środowisk naukowych z Europy Wschodniej: Moskiewskiego Uniwersytetu Przemysłu i Finansów, Kijowskiego Narodowego Handlowo-Ekonomicznego Uniwersytetu, im. W. Hetmana, Ługańskiego Narodowego Uniwersytetu Tarasa Szewczenki z Ukrainy, zainteresowani rozwojem polskiego rynku ubezpieczeń i przedstawieniem problemów rozwoju ubezpieczeń w Rosji i na Ukrainie. Oprócz przedstawicieli środowisk naukowych uczestnikami konferencji byli również reprezentanci wszystkich najważniejszych instytucji rynku ubezpieczeniowego, brokerzy ubezpieczeniowi oraz studenci z Koła Naukowego „Risk Management” Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

Konferencja odbywała się w dwóch równoległych panelach: ekonomicznym i prawnym, co zintensyfikowało wymianę poglądów i umożliwiło interdyscyplinarną platformę badań nad różnymi aspektami rozwoju ubezpieczeń. Wspólna sesja plenarna o charakterze międzynarodowym miała charakter podsumowujący.

* W sprawozdaniu wykorzystano publikację: M. Płonka, M. Szaraniec, *Sprawozdanie z II Krakowskiej Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Ubezpieczenia w państwach europejskich. Zagadnienia ekonomiczno-prawne”, Kraków, 28–29 listopada 2013 r.*, „Rozprawy Ubezpieczeniowe” 2013, nr 15(2), s. 210–215.

II. Treść merytoryczna i dyskusja w ramach panelu prawnego

Pierwszej sesji panelu prawnego pt. „Ochrona podmiotów stosunku ubezpieczenia” przewodniczyła prof. dr hab. Teresa Mróz (Uniwersytet w Białymstoku).

Wygłoszono na niej następujące referaty: „Regulacja umowy ubezpieczenia: imperatywna, dyspozytywna czy semiimperatywna?” (prof. UAM dr. hab. Marcina Orlickiego z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), „Konsumencki a ubezpieczeniowy reżim ochrony podmiotów stosunku ubezpieczenia” (prof. UEK dr hab. Bogusławy Gneli z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie), „Konsumenckie prawo odstąpienia od umowy ubezpieczenia zawieranej na odległość” (dr. Piotra Kukuryka z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie), „Niedozwolone postanowienia umowne w umowach ubezpieczenia” (mgr. Zbigniewa Długosza z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie), „Ochrona stron stosunku ubezpieczenia poprzez sankcje za naruszenie obowiązków informacyjnych” (mgr Eweliny Badury z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie), „Ochrona ubezpieczającego w prawie prywatnym międzynarodowym” (mgr Edyty Figury-Góralczyk z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie), „Ochrona ubezpieczonych w międzynarodowym postępowaniu upadłościowym zakładu ubezpieczeń” (dr. Jacka Lachnera z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie) oraz „Obowiązki informacyjne pośredników ubezpieczeniowych dotyczące ich przedsiębiorstwa jako instrument ochrony klienta nieprofesjonalnego” dr Moniki Szaraniec z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie).

Uczestnicy konferencji, biorący udział w dyskusji [prof. dr hab. W.J. Katner (Uniwersytet Łódzki), prof. dr hab. Wojciech Pyziół (Uniwersytet Jagielloński), prof. UEK dr hab. Bogusława Gnela (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie), dr Mariusz Frasz (Uniwersytet Śląski), dr Dariusz Fuchs (UKSW w Warszawie), prof. dr hab. Anna Walaszek-Pyziół (Uniwersytet Jagielloński) oraz prof. UG dr hab. Dorota Maśniak (Uniwersytet Gdański)] stwierdzili, że w regulacji umowy ubezpieczenia nie można zrezygnować z przepisów bezwzględnie obowiązujących, a konstrukcja legislacyjna umowy ubezpieczenia powinna być rozszerzona w nowym kodeksie cywilnym na inne umowy, obciążone podobnymi rodzajami ryzyka np. na umowy bankowe. Wobec faktu, że na rynku ubezpieczeń „zaciera się” różnica między konsumentem a małym przedsiębiorcą, sformułowano wniosek, że na rynku ubezpieczeń nie można ograniczyć ochrony tylko do konsumentów (osób fizycznych). Powinna ona objąć także przedsiębiorców (zwłaszcza z sektora mikro- i małych przedsiębiorstw), którzy powinni być traktowani jak podmioty nieprofesjonalne w relacjach z ubezpieczycielem. Problem rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej na podmioty, które nie są konsumentami może prowadzić do dyskryminacji podmiotów nieobjętych ochroną konsumenta i w konsekwencji rozbić system prawa cywilnego.

Drugą sesją panelu prawnego pt. „Publicznoprawne aspekty ubezpieczeń oraz świadczenia ubezpieczyciela” kierowali wspólnie prof. dr hab. Anna Walaszek-Pyziół (Uniwersytet Jagielloński) oraz prof. dr hab. Wojciech J. Katner (Uniwersytet Łódzki).

Podczas tej sesji przedstawiono następujące referaty: „Publicyzacja prawa ubezpieczeń. Zarys” (dr. Artura Żurawika z Uniwersytetu Jagiellońskiego), „Instrumenty nadzoru ostrożnościowego nad zakładem ubezpieczeń” (dr Aldony Piotrowskiej z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie), „Wspólne działania marketingowe zakładu ubezpieczeń gospodarczych i zakładu ubezpieczeń na życie z jednej grupy kapitałowej – wybrane zagadnienia prawne” (dr. Jana Byrskiego

z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie), „Przydatność i treść pojęcia ochrony ubezpieczeniowej” (dr. hab. Marcina Krajewskiego z Uniwersytetu Warszawskiego), „Dowód zawarcia umowy ubezpieczenia w prawie polskim oraz unijnym projekcie PEICL – uwagi co do formy” (dr. Dariusza Fuchsa z Uniwersytetu im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), „Termin spełnienia świadczenia przez ubezpieczyciela w orzecznictwie sądowym” (dr. Bartosza Kucharskiego z Uniwersytetu Łódzkiego), „Proces likwidacji szkody w kontekście świadczenia ubezpieczyciela” (dr. Szymona Byczko z Uniwersytetu Łódzkiego), „Świadczenie ubezpieczyciela w ubezpieczeniu *assistance*” (dr. Aleksandra Raczyńskiego z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), „Problem wzajemności umowy ubezpieczenia w orzecznictwie SOKiK” (dr. Jakuba Pokrzywniaka z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu).

W trakcie dyskusji panelowej [prof. UAM dr hab. M. Orlicki (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), dr J. Pokrzywniak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), dr hab. M. Krajewski (Uniwersytet Warszawski), prof. UG dr hab. D. Maśniak, prof. dr hab. Anna Walaszek-Pyziół (Uniwersytet Jagielloński), dr B. Kucharski (Uniwersytet Łódzki), dr Mariusz Fras (Uniwersytet Śląski), dr A. Raczyński (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)] zaznaczyły się dwa nurty odnośnie do świadczenia ubezpieczyciela w umowie ubezpieczenia; jako świadczenie pieniężne (dr hab. M. Krajewski), oraz jako ochrona ubezpieczeniowa (prof. UAM dr hab. M. Orlicki). Niektórzy uważali, że nie można wzajemności umowy ubezpieczenia rozpatrywać w zależności od tego czym jest świadczenie ubezpieczyciela (dr B. Kucharski). Przedmiotem dyskusji był również problem, czy ubezpieczenie *assistance* jest świadczeniem o charakterze odszkodowawczym i pieniężnym. W dyskusji pojawił się także wątek związany z brakiem wypracowanej koncepcji nadzoru na rynku finansowym UE. Wprowadzie działania nadzorcze o charakterze władczym mają podstawę normatywną, ale oprócz nich wydawane są decyzje czy zalecenia bez podstawy normatywnej, które traktowane są jako wiążące. Mogą być one niebezpieczne dla zakładów ubezpieczeń (prof. dr hab. Anna Walaszek-Pyziół).

Drugiego dnia konferencji, trzecią sesję panelu prawnego pt. „Niestandardowe funkcje ubezpieczeń oraz ubezpieczenia na życie” moderowała prof. UG dr hab. Dorota Maśniak (Uniwersytet Gdański).

Podczas tej sesji wygłoszono następujące referaty: „Stosunki ubezpieczeniowe i ich funkcja w polityce regulacyjnej Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki” (dr. Tomasz Długosza z Uniwersytetu Jagiellońskiego), „Gwarancja ubezpieczenia w zamówieniach publicznych” (mgr. Macieja Gneli z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie), „Gwarancja ubezpieczeniowa jako forma zabezpieczenia klientów w usługach turystycznych” (dr. Jerzego Raciborskiego z Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie), „Pozycja prawna osoby trzeciej w umowie ubezpieczenia na wypadek śmierci w prawie hiszpańskim na tle porównawczoprawnym” (dr. Mariusza Frasa z Uniwersytetu Śląskiego), „Zakres wpływu ubezpieczonego na zawarcie i zmianę umowy ubezpieczenia na życie na cudzy rachunek” (mgr. Bartosza Wojno z Komisji Nadzoru Finansowego w Warszawie) oraz „Osobliwości obowiązku informacyjnego w grupowych ubezpieczeniach na życie” (dr hab. Magdaleny Szczepańskiej z Uniwersytetu Warszawskiego).

W trakcie dyskusji panelowej, w której udział wzięli: dr Szymon Byczko (Uniwersytet Łódzki), prof. UAM dr hab. Marcin Orlicki (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), dr Mariusz Fras (Uniwersytet Śląski), dr Jakub Pokrzywniak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), prof.

dr hab. Teresa Mróz (Uniwersytet w Białymstoku), dr hab. Magdalena Szczepańska (Uniwersytet Warszawski), dr Bartosz Kucharski (Uniwersytet Łódzki) zwrócono uwagę, że pojęcie *causy* w porządkach romańskich jest inne niż w prawie polskim i odwoływanie się do niego w prawie polskim może być niebezpieczne, równie niebezpieczne byłoby przyjęcie rozwiązania hiszpańskiego jeśli chodzi o nieodwoływalność wskazania (ustanowienia) uposażonego. Rozwiązanie polskie w tym względzie jest lepsze niż hiszpańskie w odniesieniu do zjawiska *bancansurance*. Zwrócono również uwagę na swoistą lukę w prawie, polegającą na pozostawieniu bez konkretnych środków prawnych spadkobierców ubezpieczonego w umowie na życie, oraz postawiono problem, dlaczego w przypadku uposażonego ustawodawca nie nałożył obowiązku dostarczania ogólnych warunków umów przez ubezpieczyciela, skoro interes uposażonego jest prawnie chroniony, ale on nie zna (formalnie) treści umowy ubezpieczenia. W dyskusji zwrócono również uwagę na problem uzależnienia udzielenia koncesji przez Prezesa URE od zabezpieczenia roszczeń potencjalnych klientów przedsiębiorcy energetycznego oraz uznaniowości Prezesa URE co do tego zabezpieczenia, co w praktyce skutkuje tym, że nie traktuje się ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej jako zabezpieczenia, wymagając dodatkowo gwarancji ubezpieczeniowej czy bankowej. Taka praktyka może być barierą wejścia małych przedsiębiorców na giełdę energii czy gazu.

Czwartej sesji prawnej pt. „Wybrane zagadnienia odpowiedzialności cywilnej”, przewodniczył prof. UAM dr hab. Marcin Orlicki (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu).

Podczas sesji wygłoszono następujące referaty: „Ochrona pośrednio pokrzywdzonych a odpowiedzialność ubezpieczyciela sprawcy krzywdy w świetle art. 446§4 kodeksu cywilnego” (dr Kingi Michałowskiej z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie), „Zagadnienie ochrony ubezpieczeniowej udzielanej w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przewoźnika drogowego” (dr Doroty Ambrożuk z Uniwersytetu Szczecińskiego), „Ubezpieczenie OC przewoźnika i wymóg minimalnej zdolności finansowej w rozumieniu rozporządzenia nr 1071/23”, (dr. Daniela Dąbrowskiego z Uniwersytetu Szczecińskiego), „Ochrona poszkodowanego w konstrukcji regresu nietypowego (szczególnego) ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych” (mgr. Karola Magonia z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie) oraz „Ochrona klienta w ubezpieczeniu OC doradcy podatkowego” (dr Jolanty Loranc-Borkowskiej z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie).

W trakcie dyskusji panelowej, w której udział wzięli: dr hab. Marcin Krajewski, prof. dr hab. Teresa Mróz, dr Bartosz Kucharski, dr Aleksander Raczyński, dr Jan Lic (Uniwersytet Łódzki), dr Mariusz Fras, prof. dr hab. Wojciech J. Katner, mgr Magdalena Barcicka i dr Szymon Byczko, zwrócono uwagę i skrytykowano na sytuację prawną osób pośrednio poszkodowanych (np. na różnorodność kwot zasądzanych przez sądy z tytułu zadośćuczynienia za śmierć bliskiej osoby), wskazano potrzebę ustanowienia np. minimalnych zasad dotyczących zadośćuczynienia za śmierć bliskiej osoby. Drugim wątkiem dyskusyjnym była nierozstrzygnięta definicja najbliższych członków rodziny, zaproponowano zatem pozostawienie jej interpretacji w gestii sądów. Trzecim nurtem dyskusji była konstrukcja regresu nietypowego; uznano, że kluczowe byłoby ustalenie charakteru prawnego tego regresu oraz zajęcie stanowiska, czy ma się do czynienia z wstąpieniem w prawa zaspokojonego wierzyciela, czy też z odrębną podstawą ustawową tego regresu.

III. Treść merytoryczna i dyskusja w ramach panelu ekonomicznego

Pierwszą sesję panelu ekonomicznego, moderowaną przez prof. UW dr hab. Teresę Czerwińską, poświęcono wybranym aspektom zarządzania ryzykiem w ubezpieczeniach.

W ramach tej sesji wygłoszono następujące prezentacje: „Zarządzanie ryzykiem – czyli czym?” (prof. UMŁ dr. hab. Romualda Holly z Uniwersytetu Medycznego w Łodzi), „Zakres i charakter partnerstwa publiczno-prywatnego w zarządzaniu ryzykiem katastroficznym” (prof. UTH dr. hab. Kazimierza Ortyńskiego z Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu), „System raportowania niepożądanych zdarzeń jako instrument zarządzania ryzykiem w jednostkach prowadzących działalność leczniczą” (mgr Darii Korytkowskiej z Uniwersytetu Łódzkiego), „Wykorzystanie ubezpieczenia jako metody zarządzania ryzykiem na przykładzie Uzdrowiska Łądek-Długopole S.A.” (mgr Marii Wąsewicz z Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu).

W ramach tej sesji dyskusja skupiała się na różnorodnych aspektach zarządzania ryzykiem, zarówno od strony obiektywnej, jak i subiektywnej; ciekawym wątkiem było podejście metafizyczne (np. wiara jako metoda zarządzania ryzykiem). Drugim wątkiem w dyskusji było określenie roli i zakresu partnerstwa publiczno-prywatnego w zarządzaniu ryzykiem katastroficznym, a trzecim: system zarządzania w jednostkach prowadzących działalność leczniczą oraz w uzdrowiskach.

Druga sesja panelu ekonomicznego, moderowana przez prof. UMŁ dr. hab. Romualda Holly, poświęcona została wybranym aspektom funkcjonowania zakładów ubezpieczeń.

W ramach tej sesji przedstawiono następujące wyniki badań: „Implikacje wdrażania nowych wymogów kapitałowych Solvency II dla alokacji portfela inwestycji zakładów ubezpieczeń” (prof. UW dr hab. Teresy Czerwińskiej), „Świadomość ryzyka w nieruchomościach w świetle badań respondentów w województwie małopolskim” (dr Marzeny Bac z Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie), „Świadomość ubezpieczeniowa klientów towarzystw ubezpieczeń na życie w województwie świętokrzyskim” (dr Kingi Stęplewskiej z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach), „Wpływ zmian demograficznych na wybrane decyzje finansowe gospodarstw domowych w Polsce” (dr Marty Bordy i dr Patrycji Kowalczyk-Rólczyńskiej z Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu).

W dyskusji skupiono uwagę m.in. na problemach związanych z implikacjami wdrażania wymogów kapitałowych Solvency II dla alokacji portfela inwestycji zakładów ubezpieczeń, problemach świadomości ryzyka i świadomości ubezpieczeniowej na rynku nieruchomości i ubezpieczeń na życie oraz na wpływie zmian demograficznych na decyzje finansowe gospodarstw domowych w Polsce. W dyskusji przewijał się wątek wpływu kryzysu finansowego na funkcjonowanie zakładów ubezpieczeń.

W ramach sesji posterowej uczestnicy zaprezentowali na plakatach wybrane problemy związane z funkcjonowaniem rynku ubezpieczeń, inicjując dyskusję w wymiarze bardziej kameralnym. Prezentacje dotyczyły: znaczenia oceny rezerw płynności w zarządzaniu ryzykiem przedsiębiorstwa (dr Monika Wieczorek-Kosmala, dr Joanna Błach, dr Anna Doś, dr Maria Gorczyńska – Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach), oceny świadomości ubezpieczeniowej oraz zagrożeń katastroficznymi w samorządach lokalnych (dr Beata Dubiel – Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach), systemu informacyjnego nadzoru nad zakładami ubezpieczeń (dr Robert Kurek – Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu), kierunków internacjonalizacji zakładów ubezpieczeń

(dr Maria Płonka – Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie), zakresu współpracy między sektorem turystycznym a sektorem ubezpieczeniowym (mgr Danuta Żyłak – Akademia Wychowania Fizycznego w Katowicach).

Drugiego dnia konferencji trzecią sesję panelu ekonomicznego moderował prof. UTH dr hab. Kazimierz Ortyński. Przedmiotem prezentacji i dyskusji w ramach tej sesji były rozwiązania systemowe na rynku ubezpieczeń oraz produkty ubezpieczeniowe. Prelegenci: prof. dr hab. Małgorzata Iwanicz-Drozdowska (Szkoła Główna Handlowa) „Globalne systemowo ważne instytucje ubezpieczeniowe”, prof. dr hab. Stanisław Wieteska (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) „Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej domu maklerskiego”, dr Sylwia Bożek (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach) „Zastosowanie metody SWOT w diagnozie ochrony ubezpieczeniowej”, dr Jarosław W. Przybytniowski (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) „Jakość świadczenia usługi ubezpieczeniowej jako przesłanka zarządzania towarzystwem ubezpieczeniowym” przedstawili poglądy na temat globalnych, systemowo ważnych instytucji ubezpieczeniowych i ich powiązań, ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej domu maklerskiego, zastosowania metody SWOT w diagnozie ochrony ubezpieczeniowej, analizy i oceny jakości świadczenia usługi ubezpieczeniowej. Głównym nurtem w dyskusji była ochrona rynku ubezpieczeń przed skutkami kryzysu finansowego, zarówno w wymiarze systemowym, jak i szczegółowym.

Na sesji posterowej przedstawiono wybrane problemy funkcjonowania zakładów ubezpieczeń i rynku ubezpieczeniowego. W szczególności zaprezentowano rolę ubezpieczycieli w dystrybucji funduszy inwestycyjnych (dr Anna Ostrowska-Dankiewicz – Politechnika Rzeszowska), wyniki badań postaw przedsiębiorstw wobec kształtowania zakresu ubezpieczenia (dr Monika Wieczorek-Kosmala – Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach), determinanty rozwoju rynku ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorców (dr Robert Dankiewicz – Politechnika Rzeszowska), cross-selling ubezpieczeń na życie w powiązaniu z kredytami hipotecznymi (dr Grzegorz Strupczewski – Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie), inwestycyjny charakter ubezpieczeń na życie (mgr Tomasz Jedynak – Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie), ubezpieczenie od utraty wartości nieruchomości na rynku kredytów hipotecznych (Andrzej Nowak, Szymon Paschek – studenci z Koła Naukowego „Risk Management” z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie).

Czwartą sesję panelu ekonomicznego moderowała prof. dr hab. Małgorzata Iwanicz-Drozdowska. W ramach tej sesji prezentacje i dyskusja toczyły się głównie wokół oceny systemowych rozwiązań w sektorach ubezpieczeń gospodarczych i społecznych. Prelegenci: dr Krzysztof Łyskawa (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu) „Ubezpieczenie infrastruktury samorządowej w Polsce – wyniki badań”, dr Barbara Więckowska (Szkoła Główna Handlowa) „Dezaktywizacyjna funkcja świadczeń emerytalnych dla rencistów – możliwe kierunki działań”, dr Wojciech Nagel (Uniwersytet w Białymstoku) „Przegląd funkcjonowania systemu emerytalnego – rekomendacje zmian przepisów prawnych” poddali analizie i krytycznej ocenie ubezpieczenie infrastruktury samorządowej w Polsce, dezaktywizacyjną funkcję świadczeń emerytalnych dla rencistów, nakreślając możliwe kierunki działań, oraz ocenę funkcjonowania systemu emerytalnego w kontekście zmian związanych z funkcjonowaniem OFE, zarysowując rekomendacje zmian przepisów prawnych. W dyskusji szczególnie krytycznie oceniono obecny system emerytalny i rentowy w Polsce.

Sesja posterowa uzupełniła dyskusję na temat systemu emerytalnego. Zaprezentowano w niej: problematykę dodatkowego oszczędzania emerytalnego w Europie Środkowo-Wschodniej

(dr Sylwia Pieńkowska-Kamieniecka – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie), system emerytalny Austrii (dr Jarosław Poteraj – Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży), ograniczenia podmiotowe w zakresie oferowania produktów *equity release* (ERS) w Polsce na tle wybranych krajów Unii Europejskiej (mgr Maciej Cycoń – Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie), zagrożenia związane z funkcjonowaniem rent dożywotnich w Polsce (Agata Durlak, Łukasz Ciesek – studenci z Koła Naukowego „Risk Management” z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie), ubezpieczenia rentowe (Dominika Nobis, Dariusz Sobolewski – studenci z Koła Naukowego „Risk Management” z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie).

IV. Podsumowanie konferencji

Konferencję zakończyła plenarna sesja międzynarodowa, moderowana przez prof. dr hab. Wandę Sułkowską (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie), w której wzięli udział uczestnicy panelu prawnego i ekonomicznego, a goście z zagranicy zaprezentowali wybrane zagadnienia wschodnich rynków ubezpieczeniowych.

W ramach sesji międzynarodowej wystąpiło dwóch prelegentów. Prof. dr Irina Logvinova z Moskwy (Moscow University of Industry and Finance “Synergy”) zaprezentowała funkcjonowanie systemu islamskich ubezpieczeń Takaful, a dr Wiktor Trynczuk (Kijowski Narodowy Uniwersytet Handlowo-Ekonomiczny) omówił rynek ubezpieczeniowy na Ukrainie w formie referatu sprawozdawczego ukraińskich uczestników konferencji lub autorów rozdziałów monografii: dr Olgi Bakalińskiej, mgr Ołeny Karolop, dr Ołeny Sudarenko, dr Swietłany Winochodowa, mgr Iryny Zelenycja (Kijowski Narodowy Uniwersytet Handlowo-Ekonomiczny), dr Walentyny Lewczenko (Państwowa Komisja ds. Regulowania Rynków Usług Finansowych Ukrainy), mgr Wiktorii Maltseva (Ługański Narodowy Uniwersytet Tarasa Szewczenki). Przedmiotem analizy ukraińskiego rynku ubezpieczeń były: ubezpieczenia ryzyka w turystyce, ochrona rynku ubezpieczeń i konsumenta przed nieuczciwą konkurencją, problemy regulacji rynku, ocena jakości usług ubezpieczeniowych w aspektach teoretycznym i praktycznym. Zaprezentowane wystąpienia pozwoliły poszerzyć wiedzę uczestników konferencji o aktualnych problemach rynku ubezpieczeniowego na Ukrainie.

Podsumowania obrad dokonały: prof. dr hab. Wanda Sułkowska oraz dr Monika Szaraniec. Podkreślono w nim szczególny, interdyscyplinarny wymiar konferencji, stwarzający możliwość podjęcia dyskusji w szerokim kontekście ekonomiczno-prawnym. Wyrażono nadzieję i przekonanie, że krakowska międzynarodowa konferencja na temat ubezpieczeń będzie kontynuowana w przyszłości; następnie podziękowano uczestnikom za przybycie, przygotowanie i wygłoszenie interesujących referatów na wysokim poziomie merytorycznym oraz za udział w dyskusji. Zwrócono również uwagę na aktywne uczestnictwo w konferencji studentów z Koła Naukowego „Risk Management” Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

Oprócz części merytorycznej organizatorzy konferencji przygotowali dla uczestników atrakcję o charakterze towarzysko-integracyjnym. Pierwszego dnia, po zakończeniu obrad, uczestnicy konferencji wyjechali do Wieliczki i tam zeszli do funkcjonującej od XIII wieku Kopalni Soli w Wieliczce, zabytku klasy światowej, wpisanego w 1978 roku jako jeden z pierwszych dwunastu obiektów na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO. Zwiedzanie najpiękniejszych komór solnych, słonych jezior, rzeźb i kaplic uwieńczyła uroczysta kolacja w Komorze Jana Haluszki położonej 135 m pod ziemią. Podziemie zawsze dobrze służyło dyskusjom (tak stało się

i tym razem), a niesamowita sceneria tych dyskusji stanowić może mocny i oryginalny akcent, który będzie znakiem rozpoznawczym II Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Ubezpieczenia w państwach europejskich. zagadnienia ekonomiczno-prawne”.

Podsumowując: konferencja okazała się bardzo udanym i owocnym wydarzeniem naukowym oraz towarzyskim. Burzliwe dyskusje na sesjach panelowych i posterowych, a także w kularach, różnorodność form prezentacji wyników badań, wieloaspektowość obszarów badawczych były okazją do wymiany poglądów na temat obecnego kształtu rynku ubezpieczeń w Polsce, na Ukrainie i w Rosji, określenia jego kluczowych problemów i nakreślenia dalszych kierunków rozwoju. Tym samym konferencja spełniła założone cele i zadania. Była także okazją do nawiązania kontaktów oraz poszerzenia istniejącej współpracy między teoretykami i praktykami z branży ubezpieczeniowej w kraju i za granicą. Wymiana poglądów między krajowymi środowiskami naukowymi a gośćmi z zagranicy zaowocowała pogłębieniem współpracy i wymianą poglądów odzwierciedlonych w publikacjach polskich uczestników konferencji za granicą (w Rosji).

Referaty zostały opublikowane przed konferencją przez wydawnictwo Difin w dwóch monografiach: *Kierunki rozwoju ubezpieczeń gospodarczych. Wybrane zagadnienia prawne*, (red. B. Gnela, M. Szaraniec, Warszawa 2013; recenzent prof. dr. hab. Wojciech Pyziół z Uniwersytetu Jagiellońskiego) oraz *Rynek ubezpieczeń. Współczesne problemy* (red. W. Sułkowska, Warszawa 2013; recenzent prof. dr. hab. Wanda Ronka-Chmielowiec z Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu oraz prof. UW dr. hab. Teresa Czerwińska z Uniwersytetu Warszawskiego).

dr Maria Płonka

Katedra Zarządzania Ryzykiem i Ubezpieczeń, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie